



PLAN RAZVOJA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE OD 2022.-2027. GODINE

Analitička podloga STANOVNIŠTVO I LJUDSKI POTENCIJALI

Izradila:

Sanda Filipović

Javna ustanova „Regionalna razvojna agencija Primorsko-goranske županije“

3. STANOVNIŠTVO I LJUDSKI POTENCIJALI

U ovom poglavlju obrađeni su demografski pokazatelji Primorsko-goranske županije, gustoća naseljenosti, obrazovna struktura, aktivnost stanovništva, kompetencije vještine i znanja, te zdravstveno stanje stanovništva županije. U zaključnom potpoglavlju prikazana su predviđanja demografskih kretanja.

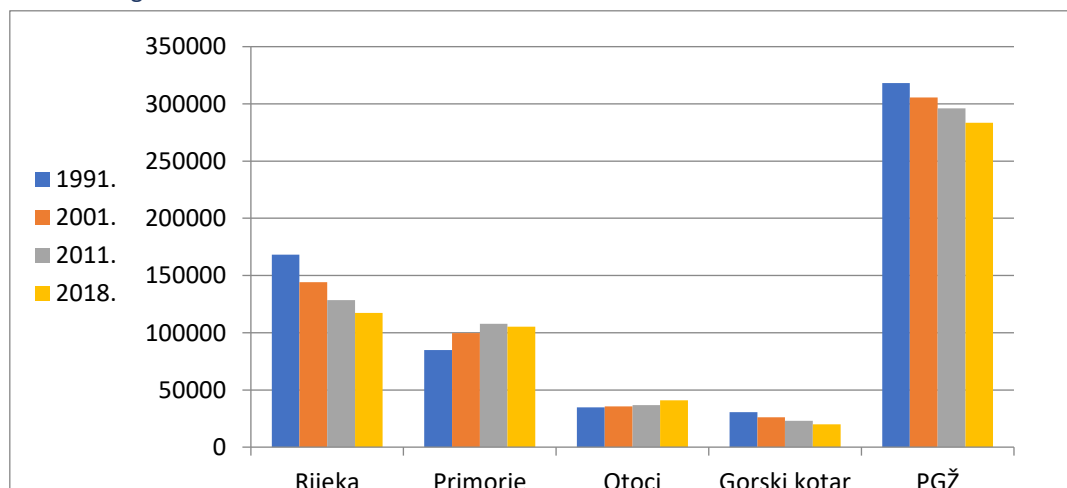
3.1. Demografska obilježja

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine, na području Primorsko-goranske županije živi 296.195 **stanovnika** što je 6,9 % ukupnog broja stanovnika Republike Hrvatske, a što Županiju svrstava na peto mjesto iza Grada Zagreba, Splitsko-dalmatinske, Zagrebačke i Osječko-baranjske županije.

Prema procjenama Državnoga zavoda za statistiku (DZS), Primorsko-goranska županija je 2018. godine imala 283.405 stanovnika. Podaci ukazuju na kontinuirani negativni trend kretanja broja stanovnika od 1991. godine do danas. U periodu od 1991. do 2018. godine smanjenje broja stanovnika na području PGŽ iznosi 34.721 ili 10,91%. Od 1991. do 2001. godine pad je bio 12.655 ili 3,98%, od 2001. do 2011. broj stanovnika smanjen za 3,50%, dok je 2018. u odnosu na popis stanovništva iz 2011. godine procijenjeno smanjenje broja stanovnika iznosilo 4,31% ili 12.790 stanovnika, to je značajno ubrzanje trenda.

Grafikonom 1 prikazan je ukupan broj stanovnika za u popisima stanovništva 1991., 2001. i 2011. godine, te za 2018. godinu, zbirno i po prostornim cjelinama Županije i za Grad Rijeku koja je zbog svoje veličine i značenja izuzeta iz Priobalja¹.

Grafikon 1: Ukupan broj stanovnika u Primorsko-goranskoj županiji 1991., 2001., 2011. i procjena broja stanovnika 2018. godine



Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada autora

¹ Za potrebe Analize definirane su prostorne cjeline – Gorski kotar, Otoci, Priobalje (bez Rijeke) i Rijeka

Trend kretanja ukupnog broja stanovništva u čitavom promatranom razdoblju od 2011. do 2018. godine konstantno je negativan u Gradu Rijeci i Gorskom kotaru. Stanovništvo Gorskog kotara u tom je periodu smanjeno je za 3.140 stanovnika, 13,64% što ukazuje na vrlo negativne demografske promjene. I Grad Rijeka ubrzano gubi stanovnike, te je u istom periodu njihov broj smanjen za 11.209 ili 8,71%. Ranije pozitivni trend u Priobalju zaustavljen je i od 2015. do 2018. godine bilježi se blaži negativni pomak od 1%. Otoci jedini konstantno bilježe rast koji za period 2011. – 2018. iznosi 4.144 stanovnika ili 11,28%.

Od svih općina u Županiji od 2011. do 2018. godine najveći postotni porast bilježe Malinska – Dubašnica (12,55%) i Viškovo (12,3%), dok od gradova rast je ostvario samo Grad Krk (8,38%).

Broj stanovnika po prostornim cjelinama u razdoblju od 2011. do 2018. godine prikazan je u Tabeli 1:

Tabela 1: Procjena broja stanovnika prostornih cjelina PGŽ od 2011. do 2018. godine

Prostorna cjelina	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Rijeka	128.624	126.410	125.023	123.725	121.975	120.855	119.161	117.415
Priobalje (bez Rijeke)	107.837	108.924	109.544	109.847	106.348	105.827	105.205	105.250
Gorski kotar	23.013	22.411	22.055	21.719	21.250	20.728	20.256	19.873
Otoci	36.723	37.322	37.672	37.881	41.006	40.918	40.810	40.867
Ukupno	296.195	295.067	294.294	293.172	290.579	288.328	285.432	283.405

Izvor: DZS RH, obrada RRA PGŽ

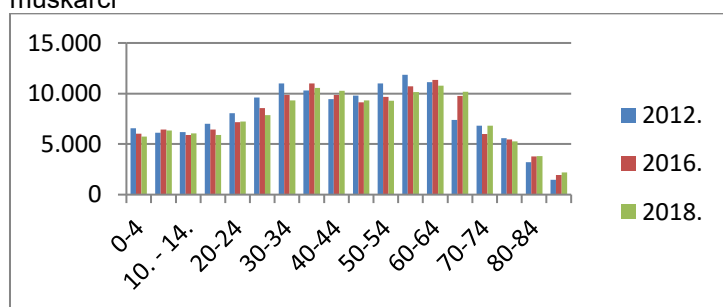
Kao i u Popisima stanovništva 2001. i 2011. godine, tako i službenim procjenama 2018. godine, 52% stanovništva Županije činile su žene, a 48% muškarci, odnosno nije zabilježena promjena spolne strukture. U svim prostornim cjelinama žensko stanovništvo brojčano prevladava u odnosu na muško.

Oblik dobnih grafova (Grafikoni 2 i 3) posljedica je smanjenih stope nataliteta.

Usporedbom dobnih piramida, uočava se konstantni porast broja stanovnika u starijim dobnim skupinama uz istodobno smanjenje u skupinama mlađeg stanovništva. Dobna struktura stanovništva PGŽ 2018. godine je sljedeća:

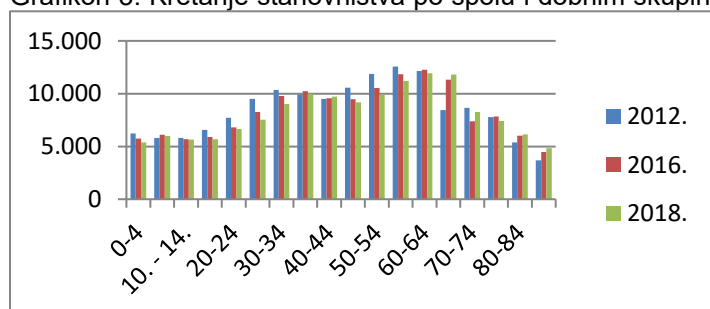
- udio mladog stanovništva (0-19 godina) bio je 16,57% (2011. iznosio je 17,13%, a 2001. 20,5%);
- zreloga stanovništva (20-59 godina) 52,15% (2011. 56,24%, 2001. 56,5%);
- starog (60 i više godina) 31,29% (2011. 26,61%, a 2001. 22,4%).

Grafikon 2: Kretanje stanovništva po spolu i dobnim skupinama za 2012., 2016. i 2018. godinu - muškarci



Izvor: DZS, Procjena stanovništva prema dobnim skupinama i spolu, po županijama, 31.12.2018. obrada RRA PGŽ

Grafikon 3: Kretanje stanovništva po spolu i dobnim skupinama za 2012., 2016. i 2018. godinu - žene



Izvor: DZS, Procjena stanovništva prema dobnim skupinama i spolu, po županijama, 31.12.2018. obrada RRA PGŽ

Obrada podataka DZS u periodu nakon posljednjeg popisa ukazuje na zabrinjavajuće trendove u demografskoj slici Primorsko-goranske županije. Iako, promatrano za 2018. godinu, udio stanovništva PGŽ u stanovništvu RH izražen u postotku raste (s 6,91% na 6,95%), apsolutni broj stanovnika bilježi navedeni pad od 4,31%. Negativna promjena ukupnog broja stanovnika RH u istom razdoblju iznosi 4,6%. Primorsko-goranska županija je po apsolutnom smanjenju broja stanovnika u 2018. na petom mjestu od svih županija.

Više pokazatelja prirodnog kretanja stanovništva ukazuje na konstantno negativne demografske trendove.

U Tabeli 2 data je informacija za kretanja u 2019 godini, a u nastavku su pojedini pokazatelji prikazani u vremenskom nizu.

Tabela 2: Prirodno kretanje stanovništva u 2019.

	Živorodeni	Mrtvorodeni	Umrli	Prirodni prirast	Vitalni indeks
Republika Hrvatska	36 135	161	51 794	-15 659	69,8
Primorsko-goranska	2 057	3	3 746	-1 689	54,9
Prostorna cjelina					
Gorski kotar	130		404	-274	
Priobalje (bez Rijeke)	814	1	1192	-378	
Otoci	323		527	-204	
Rijeka	790	2	1 623	-833	48,7

Izvor: DZS RH, priopćenje 22.07.2020.

Godišnji trend kretanja broja stanovnika konstantno je negativan s izrazitim skokom od 2015. godine, što prati kretanja na razini RH. Pretpostavka je da je to posljedica ulaska Hrvatske u Europsku uniju i odluke o slobodi kretanja radne snage. Isti trend zabilježile su i zemlje koje su Europskoj uniji pristupile u prethodnom krugu i prvenstveno je posljedica ekonomskih migracija.

Zabrinjavajuće je da se u istom periodu nastavlja stalni negativni trend stope prirodnog prirast. Negativni je prirodni prirast u Županiji porastao sa -917 u 2008. godini na -1.689 u 2019., i najveći je negativni prirodni prirast 2019. godine među svim županijama. Od općina i gradova u Županiji 2019. godine pozitivan prirodni prirast bilježe samo općine Viškovo i Omišalj, dok su izrazito negativni pokazatelji u općinama Mrkopalj i Brod Moravice, kao i u ostalim goranskim općinama.

Prirodni prirast od 2008. godine prikazan je u Tabeli 3. Jasno je vidljiv negativan trend u apsolutnim iznosima, dok je postotni udio Županije u negativnom prirodnom prirastu Republike Hrvatske stalno veći od 10%.

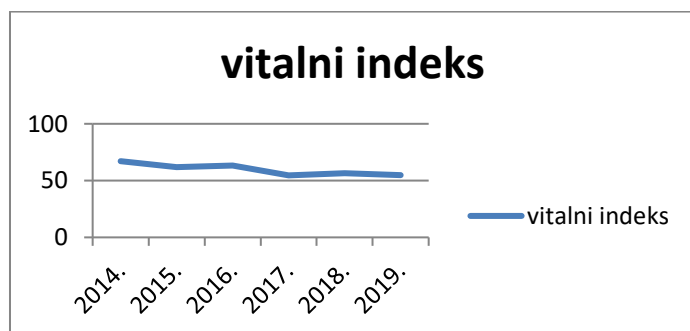
Tabela 3: Prirodni prirast^{2,3}

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
RH	-8.398	-7.837	-8.735	-9.822	-9.939	-10.447	-11.273	-16.702	-14.005	-16.921	-15.761	-16.702
Primorsko-goranska	-917	-816	-1.013	-1.014	-1.128	-1.018	-1.160	-1.440	-1.329	-1.794	-1.646	-1.689

Izvor DZS RH, Demografski pokazatelji po županijama, 2020., obrada RRA

Vitalni indeks⁴ u PGŽ je nizak, odražava sve prethodno navedene trendove, te iako je u 2018. minimalno porastao s 54,6 na 56,4., u 2019. godini ponovni pada na 54,9. U usporedbi s ostalim županijama, Primorsko-goranska županija je u 2018. godini u rangu je posljednjih 6, pri čemu je u Jadranskoj Hrvatskoj vitalni indeks niži samo u Šibensko-kninskoj županiji. Kretanje vitalnog indeksa u Županiji prikazano je Grafikonom 4.

Grafikon 4: Kretanje vitalnog indeksa u Primorsko-goranskoj županiji 2014. -2019.



Izvor: DZS RH, obrada RRA PGŽ

² Razlika između broja rođenih (nataliteta, rodnosti) i broja umrlih (mortaliteta, smrtnosti).

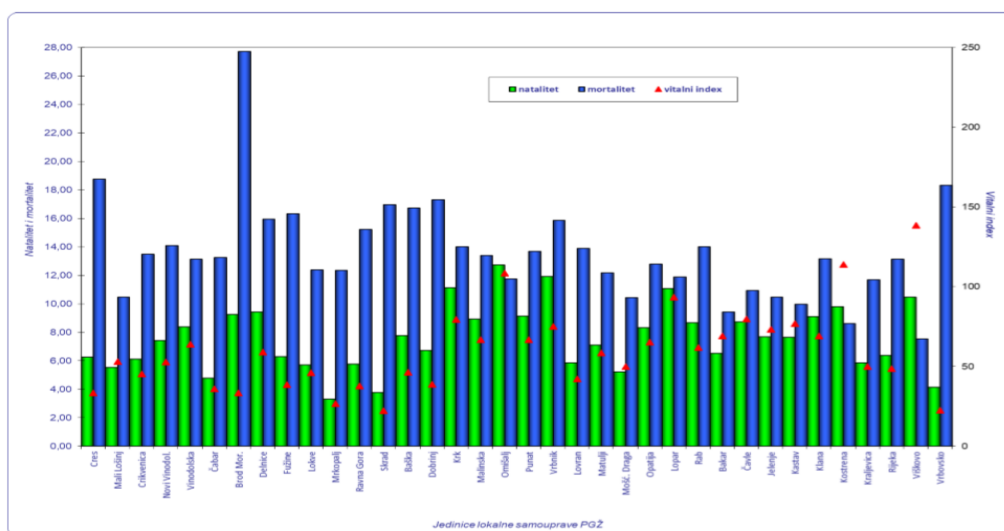
³ U posljednje dvije godine broj umrlih preuzet je od Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, čime su obuhvaćeni umrli izvan naše Županije, a s prebivalištem u Županiji, za razliku od prijašnjih godina u kojima su prikazani samo umrli u našoj Županiji.

⁴ pokazatelj bioreprodukcijских procesa koji stavlja u odnos broj živorođenih u odnosu na broj umrlih

U razdoblju od 2014. do 2018. godine stope nataliteta su padale, a mortaliteta rasle. Prosječna županijska stopa nataliteta iznosi 7,18%, najviša je u Loparu, Vrbniku i Krku (preko 11%), a najniža u Mrkoplju i Skradu (3,29 i 3,77%). Kretanje stopa nataliteta, mortaliteta i vitalnog indeksa prikazano je grafički za područje Županije u razdoblju od 1999 – 2018. godine po gradovima i općinama za 2018. godinu (Grafikon 5).

Grafikon 5: Prikaz nataliteta, mortaliteta i vitalnog indeksa po jedinicama lokalne samouprave za 2018. godinu

2.7. Prikaz nataliteta, mortaliteta i vitalnog indeksa po jedinicama lokalne samouprave

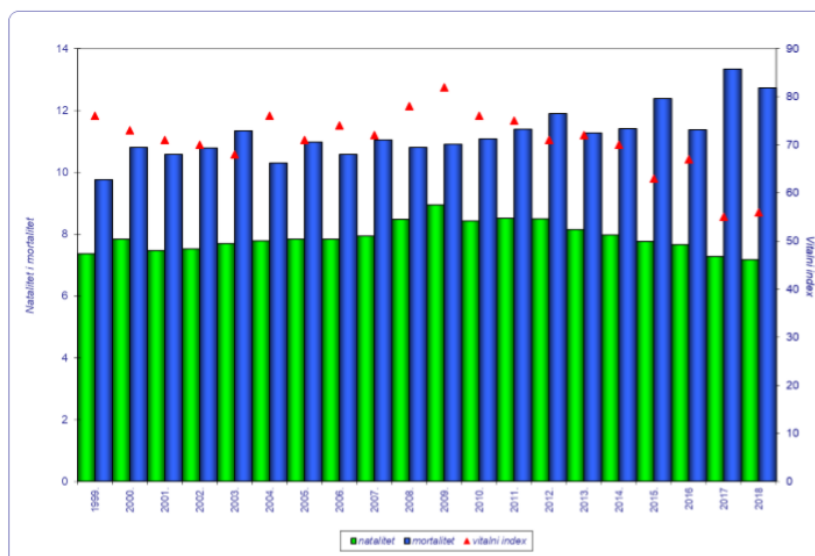


Izvor: DZS, obrada Zavod za javno zdravstvo PGŽ

Grafikon 6 prikazuje korelaciju nataliteta, mortaliteta i vitalnog indeksa u Županiji 1999. - 2018. I na ovom prikazu jasno je vidljiv od 2011. godine konstantan pad nataliteta i koji uz visoke stopa mortaliteta rezultiraju negativnim trendom vitalnog indeksa.

Grafikon 6: natalitet, mortalitet i vitalni indeks – PGŽ 1999. -2018.

2.3. Natalitet, mortalitet i vitalni indeks - Primorsko-goranska županija 1999-2018.



Izvor: DZS, obrada Zavod za javno zdravstvo PGŽ

MIGRACIJE

Nakon dužeg perioda negativnih migracijskih stopa, u 2019. godini bilježi se blagi pozitivni saldo od 229 imigranta više od emigranata. Za razliku od kretanja zabilježenih u popisima stanovništva 2001. i 2011. godine, Primorsko-goranska županija od 2015. do 2018. godine nije bilježila pozitivne migracijske stope. Iz pokazatelja prikazanih u Tabeli 4 razvidan je negativni kumulativ promatranog razdoblja koji iznosi -4.792 osobe. Primorsko-goranska županija među Jadranskim županijama ima najveći odljev stanovništva, no (gledano prema broju stanovnika) on je ipak manji od prosjeka RH.

Tabela 4. Migracijski saldo (broj emigranata minus broj imigranata) RH i PGŽ od 2014. do 2019. godine

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2015. – 2019.
RH	-17.945	-22.451	-31.486	-13.486	-2.422	-88.550
Jadranska	-3.960	-3.490	-4.185	-222	+4.736	-7.121
Kontinentalna	-13.985	-18.961	-27.617	-13.708	-7.158	-81.429
PGŽ	-1.500	-1.381	-1.483	-612	229	-4.792

Izvor DZS RH, ukupno doseljeno i odseljeno stanovništvo 2014 – 2020..

Broj međuzupanijskih migracija prikazan je u Tabeli 5 i kontinuirano je pozitivan s trendom pada. Pozitivni pokazatelji migracija zaostaju za sljedećim hrvatskim županijama: Grad Zagreb, Zagrebačka, Splitsko-dalmatinska, Istarska, Dubrovačko-neretvanska i Zadarska.

Tabela 5: Migracijski saldo međuzupanijskih migracija i ukupan migracijski saldo PGŽ od 2015. do 2019. godine

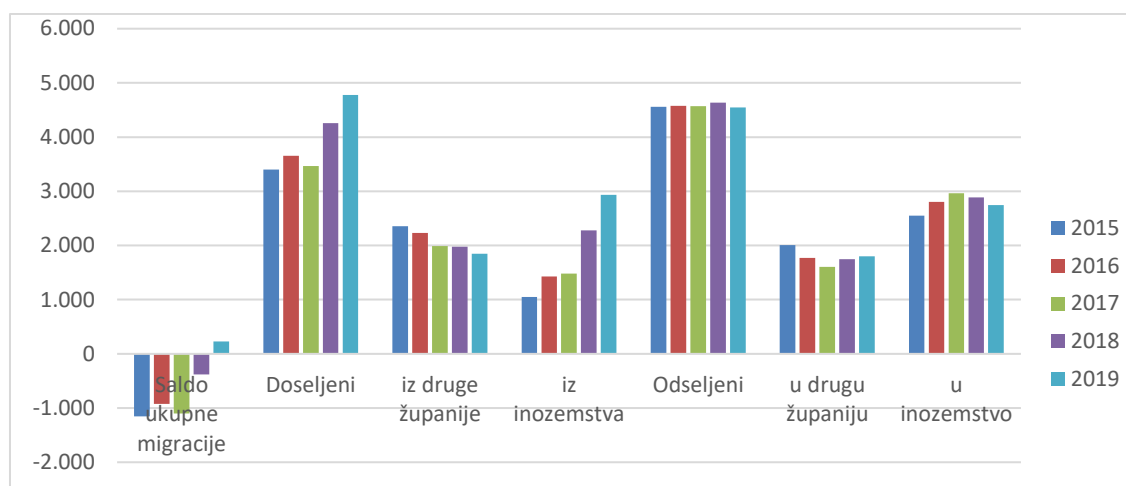
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Međužup.	347	459	381	231	45
Ukupan	-1.153	-922	-1.102	-381	229

Izvor DZS RH, ukupno doseljeno i odseljeno stanovništvo po županijama, 2015. - 2020.

Podaci o migracijama po odredištu/ishodištu ukazuje na činjenicu da je najveći broj migracija među općinama/gradovima unutar Županije. Također, trend doseljavanja iz drugih županija bilježi tek manje oscilacije, dok se najveće promjene i to u pozitivnom smislu bilježe kod doseljavanja iz inozemstva.

Situacija je slična i u trendovima iseljavanja gdje se na godišnjoj razini bilježe manja odstupanja u migracijama prema drugim gradovima i općinama unutar županije i međuzupanijskim kretanjima stanovništva, a trend iseljavanja u inozemstvo ima značajniji uzlazni trend od 2015. do 2017. godine. Migracijski trendovi prikazani su Grafikonom 7.

Grafikon 7: Doseljeno i odseljeno stanovništvo Primorsko-goranske županije 2015. – 2019. godine



Izvor: DZS, obrada RRA PGŽ

Zaključno:

U Primorsko-goranskoj županiji uočavaju se sljedeća bitna demografska obilježja:

1. Depopulacija i starenje stanovništva značajan su razvojni problem Primorsko-goranske županije. Ovim problemima su posebno pogođeni Grad Rijeka i Gorski kotar. Razlozi leže u niskom prirodnom priraštaju, udjelu starog stanovništva i negativnoj migracijskoj stopi čiji je utjecaj (kroz standardizirani pokazatelj starenja i općeg kretanja stanovništva) valoriziran i u kategorizaciji županijske razvijenosti kojim je Primorsko-goranska županija zauzela peto mjesto⁵
2. Rast migracijske stope prema inozemstvu, u usporedbi s prosjekom RH je niži što je rezultat relativno više stope zapošljivosti, kvalitete poduzetničkog života (iskazane kvalitetnim javnim uslugama i nadstandardom u obrazovanju i zdravstvu u odnosu na ostatak RH) i životnog standarda (dobrim dijelom uvjetovanog internacionalizacijom, uplatama iz inozemstva, tjednim radnim migracijama stanovništva i slobode pružanja prekograničnih usluga, prvenstveno razvojem turizma i uslužnog sektora nižeg dohotka) u odnosu na većinu hrvatskih županija.
3. Neravnomjeran razmještaj stanovništva - Najveća koncentracija stanovništva je u Gradu Rijeci, u kojem danas živi 41,43% stanovnika Primorsko-goranske županije i koji, unatoč snažnom depopulacijskom trendu, zbog karakteristika terena i dalje ima vrlo veliku gustoću naseljenosti kao i dio općina koje graniče s Gradom (Viškovo, Kastav, Kostrena). Najmanja naseljenost je u Gorskom kotaru. Sve manji broj stanovnika na relativno velikom teritoriju razmješten je uglavnom u općinskim središtima dok mala izolirana naselja bilježe trend izrazitog starenja populacije i nestajanja. Podizanje atraktivnosti ovog područja tema je mnogobrojnih stručnih rasprava i predmet brige regionalne samouprave koja, u cilju smanjenja depopulacijskog trenda, kontinuirano ulaže u namjenske programe poticaja, i aktivno se uključuje u dijalog s nadležnim Ministarstvima

⁵ Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na županijskoj razini (razdoblje 2014.-2016.) MRRFEU

pri kreiranju poticajna zakonske regulative (Zakon o brdsko-planinskim područjima, Program mjera).

3.2. Gustoća naseljenosti

Županija obuhvaća prostor od 3.587 km² (kopnena površina). Prema procjenama broja stanovnika za 2018. godinu prosječna gustoća naseljenosti iznosila je 79 stanovnika/km² što je u odnosu na RH (75,7 stanovnika/km²) iznadprosječna gustoća naseljenosti. U odnosu na 2011. godinu kada je iznosila 82,57 stanovnika/km², prosječna gustoća naseljenosti je smanjena. Najveća gustoća naseljenosti je u Gradu Rijeci (2.730,58 stanovnika/km²). Unatoč smanjenju broja stanovnika, Grad Rijeka je i dalje najgušće naseljeno područje u Republici Hrvatskoj.

Gustoća stanovništva je najmanja, a smanjenje broja stanovnika najveće u ruralnim i prometno izoliranim dijelovima područja Gorskog kotara gdje je s prosječnih 18 stanovnika/km² u 2011. pala na 15,82 stanovnika/km² u 2018. godini. Na otocima gustoća naseljenosti raste na 39,12 stanovnika/km². Demografska slika otoka se popravlja u čemu najviše doprinosi Grad Krk i više općina na otoku Krku. Kvalitetna povezanost s kopnom, dugogodišnje ulaganje u turističku ponudu, razvijena poduzetnička infrastruktura i visoka kvaliteta života nadomak županijskog sjedišta rezultirali su pozitivnim kretanjem populacijskog trenda. Zapaža se i trend sezonskoga ili stalnoga preseljenja stanovnika, poglavito umirovljenika, iz većih gradova u kuće za odmor/drugi dom, poglavito na otocima i u priobalnom području.

Prema podacima Središnjeg registra prostornih jedinica Državne geodetske uprave i DZS potkraj 2016. godine na području PGŽ nalazilo se 509 naselja.

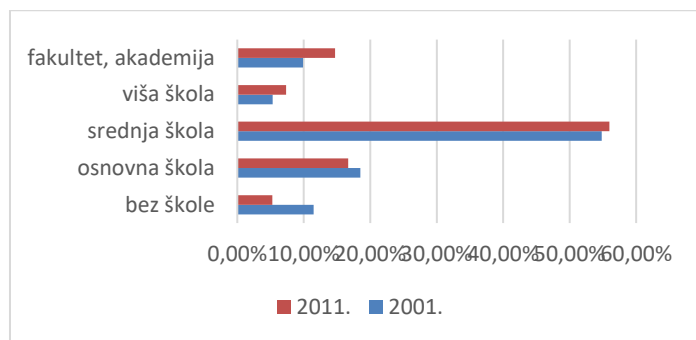
Pokazatelji trenda kretanja kućanstava između popisa 2001. i 2011. godine ukazuju na povećanje broja kućanstava (sa 111.045 na 117.009 ili 6%), no u isto vrijeme broj članova prosječnog kućanstva je smanjen sa 2,7 na 2,51 člana). Najviše su zastupljena dvočlana (26,85%), tročlana (21,01%) i četveročlana kućanstva (16,79%), dok su višečlana rijetka. Ukupno 83.487 kućanstava bila su obiteljska (71,35%), a od neobiteljskih (33.522) većina ili 93,97% samačka.

3.3. Obrazovna struktura

Obrazovna struktura stanovništva značajno utječe na razvoj gospodarstva Primorsko-goranske županije, te njezin opći napredak. U Županiji je dobro razvijen sustav formalnog i neformalnog obrazovanja, a postoji i čitav niz institucija koje provode edukativne programe u neformalnom obrazovanju. U segmentu formalnog obrazovanja, Primorsko-goranska županija je županija koja ima znatno viši udio srednjoškolski obrazovanih i visokoobrazovanih osoba u odnosu na prosjek Republike Hrvatske. Prema Popisu stanovništva iz 2011., udio osoba obrazovanih na razini srednjoškolskog obrazovanja najviši je u Republici Hrvatskoj, te po udjelu visokoobrazovanih osoba, Županija je na drugom mjestu nakon Grada Zagreba.

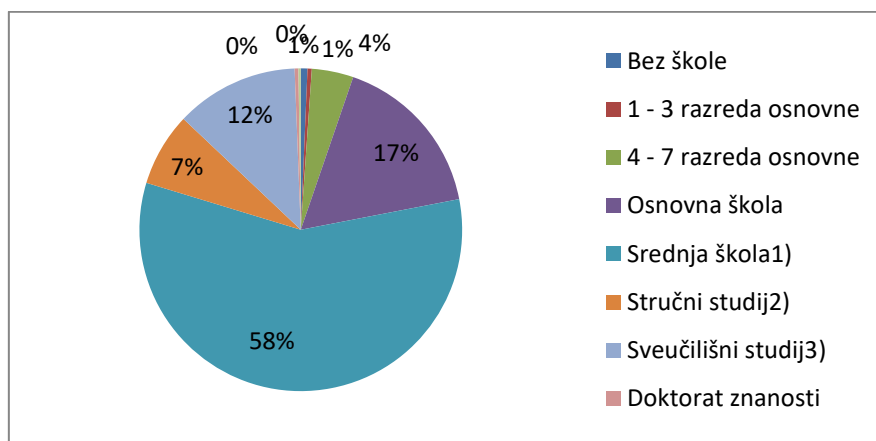
U periodu od 2001. do 2011. značajno je kvalitativno promijenjena obrazovna struktura. Udio stanovništva starijeg od 15 godina bez završene osnovne škole smanjen je s 11,49 na 5,26%, onih s osnovnoškolskim obrazovanjem s 18,49 na 16,69%. Udio srednjoškolski obrazovanih blago pada (s 54,84 na 53,96), a snažno raste udio stanovnika s višom školom (s 5,3 na 7,83%) i fakultetski obrazovanih (s 9,87 na 14,72%). Usporedba obrazovne strukture zabilježena u popisima 2001. i 2011. prikazana je Grafikonom 8:

Grafikon 8: Obrazovna struktura stanovništva Primorsko-goranske županije starijeg od 15 godina – usporedba 2001. i 2011. godine



Izvor: DZS, popis stanovništva 2011. godine, obrada RRA PGŽ

Grafikon 9: Obrazovna struktura stanovništva starog 15 i više godina u Primorsko-goranskoj županiji prema Popisu stanovništva iz 2011. godine



Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva iz 2011. godine

Ako sagledavamo distribuciju obrazovnih razreda na nivou prostornih cjelina prikazanu u Tabeli 6, najviši stupanj obrazovanja bilježi se u Rijeci (24% visokoobrazovanih, 56% srednjoškolski), dok ostale regije zaostaju. Drugo je Priobalje (60% srednjoškolski, 19% visokoobrazovanih) i Otoci (61% stanovnika ima srednju školu, a 18% je visokoobrazovano), a najniža obrazovna struktura je u Gorskom kotaru gdje je najveći udio stanovništva s obrazovanjem nižim od srednjoškolskog (28%), a najmanji udio visokoobrazovanog stanovništva (12%).

Tabela 6: Obrazovna struktura stanovništva Primorsko-goranske županije starijeg od 15 godina – po regijama, 2011. godine

Prostorna cjelina	Bez škole	1 - 3 razreda osnovne	4 - 7 razreda osnovne	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovanje	Nepoznato
Otoci	193	131	1422	6254	20902	5534	67
Gorski kotar	222	193	944	5802	10854	2373	38
Priobalje (bez Rijeke)	546	326	3914	13799	54614	17089	352
Rijeka	771	458	4535	17412	63298	27040	145
Ukupno	1732	1108	10815	43267	149668	52036	602

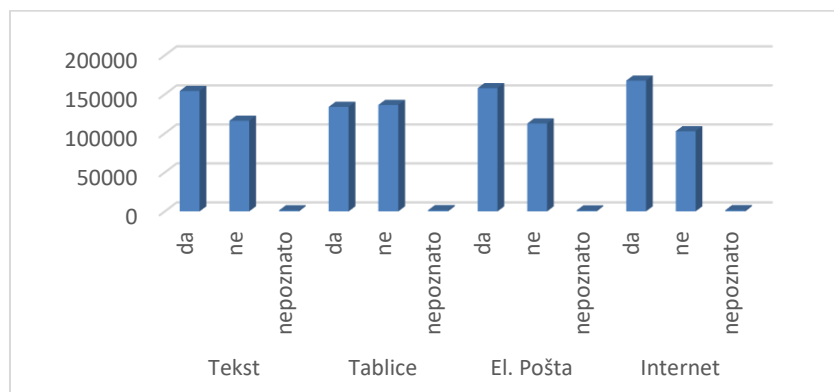
Izvor: DZS Popis stanovništva 2011., obrada RRA PGŽ

U 2011. godini zabilježeni stupanj informatičke pismenosti također je bio povoljan u odnosu na hrvatski prosjek.

Promatrani pokazatelji i rezultati bili su:

- Korištenje interneta - 56,78% (RH 52,05%)
- Korištenje e-maila - 49,25% (RH 45,20%)
- Obrada teksta - 58,08% (RH 23,14%)
- Tablični izračuni - 61,64% (RH 57,44%)

Grafikon 10. Informatička pismenost u PGŽ - stanovništvo staro 10 i više godina, popis 2011. godine



Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011. godine, obrada RRA PGŽ.

U svim promatranim kategorijama razlike u postotku vladanja vještinama korištenja informatičkih tehnologija između muške i ženske populacije bile su vrlo male (do 0,2%). Po svim pokazateljima postotak informatički pismenih bio je iznad prosjeka RH.

Obzirom na globalna kretanja informatizacije za pretpostaviti je da se današnje vrijednosti znatno razlikuju od prikazanih, no službena istraživanja ovog pokazatelja nakon 2011. godine nisu dostupna, te se očekuju u analizi podataka u popisu 2021. godine.

3.3. Aktivnost stanovništva

Kategorija aktivnog stanovništva obuhvaća sve zaposlene i nezaposlene osobe u dobi između 15 i 65 godina. Pod zaposlenim osobama podrazumijevaju se sve osobe koje su zasnovele radni odnos s poslodavcem (neovisno o trajanju radnog odnosa, duljini radnog vremena ili vlasništvu pravne osobe). Nasuprot tome, osobe koje su sposobne ili djelomično sposobne za rad a nisu u radnom odnosu, smatraju se nezaposlenima. Neaktivno stanovništvo čine osobe do navršениh 15 godina i osobe u radno sposobnom stanovništvu koje nisu zaposlene niti nezaposlene.⁶ Prema Popisu stanovništva 2011., najznačajnije skupine ekonomski neaktivnog stanovništva su: umirovljenici, osobe koje se bave obvezama u kućanstvu, učenici ili studenti te ostale neaktivne osobe.

Broj aktivnih osoba u Županiji smanjen je u periodu od 2011. do 2018. i to po stopi od 13,93%. Udio zaposlenih također je pao sa 44,56 na 42,74%. U istom periodu stopa nezaposlenosti je blago rasla, a udio ekonomski neaktivnog stanovništva povećan je i iznosi 49,26%. Usporedni pokazatelji prikazani su u Tabeli 7.

Tabela 7: Pokazatelji aktivnosti stanovništva PGŽ prema popisima stanovništva 2001. i 2011. godine, te procjena za 2018. godinu

	2001.	2011.	2018.
Aktivne osobe (15+)	141.139	134.385	115.657
Zaposleni	46,19%	44,56%	42,74%
Nezaposleni	9,07%	7,27%	8,00%
Ekonomski neaktivni	53,51%	48,03%	49,26%

Izvor: Državni zavod za statistiku, popis stanovništva 2001. i 2011.; zaposlenost – pregled po županijama 02.05.2019.

Ovi pokazatelji ukazuju da omjer ovisnosti⁷ koji koristimo za mjerenje pritiska na produktivnu populaciju iznosi 55,37%. Iako ovaj stupanj ovisnosti nije sam po sebi zabrinjavajući, ono što brine je demografsko starenje stanovništva i činjenica da kategorija stanovništva starijeg od 65 godina ima gotovo dvostruki utjecaj od populacije starosti do 15 godina.

Rast udjela starijeg stanovništva u Primorsko-goranskoj županiji od popisa 2011. godine do 2018. (procjena) bilježi stopu od 17,86%. Isti pokazatelj na nivou RH iznosi 12,64%, a od ostalih županija višu stopu (20,52%) bilježi samo Istarska, dok je Zagrebačka županija ima gotovo isti postotak (17,88%).⁸ Procesu starenja uvelike pridonosi višegodišnje opadanje udjela mladog stanovništva (0 – 19 godina) u

⁶ Prema definiciji DZS RH

⁷ omjer zbroja stanovnika u dobnim granicama 0 – 15 i preko 65 godina i stanovništva od 15 – 65 godina

⁸

http://www.stampar.hr/sites/default/files/Gerontologija/2019/udjel_osoba_starijih_od_65_godina_u_ukupnom_stanovnistvu_po_dobi_i_spolu_2018.pdf

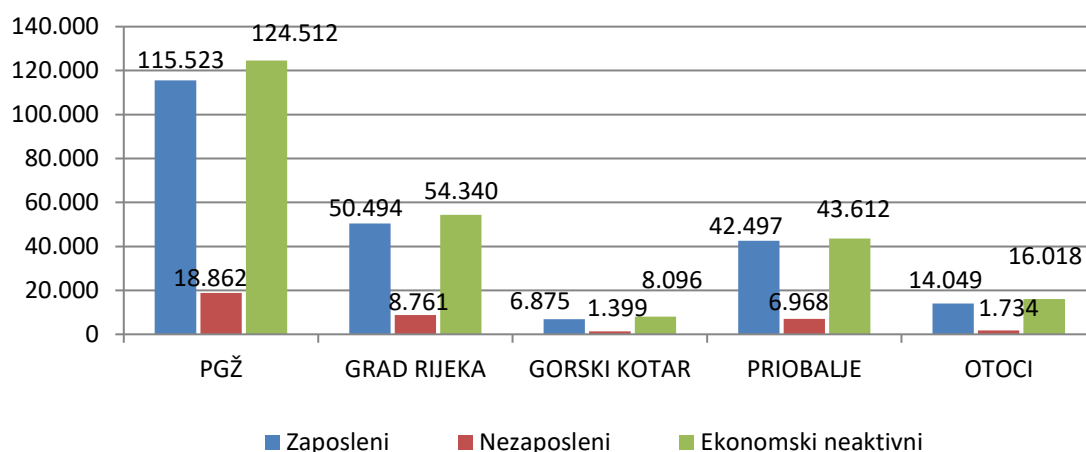
ukupnom stanovništvu. Spomenuti udio na razini države u 2018. iznosio je 19,60%, dok je na razini županija najmanji bio u Primorsko-goranskoj županiji (16,60%).⁹

Ukoliko sagledamo omjer ekonomske ovisnosti, pri čemu u relaciju stavljamo broj zaposlenih i broj nezaposlenih i neaktivnih starijih od 20 godina, dolazimo do rezultata od 162 za 2018. godinu. To znači da na 100 zaposlenih u Županiji dolaze 162 osobe starije od 20 godina koje ne rade.

U daljem prikazu obrađuju se podaci za 2011. godinu, obzirom da podaci o aktivnosti stanovništva na nivou općina i gradova, kao ni po kategorijama neaktivnog stanovništva nisu dostupni u međupopisnim razdobljima.

Strukturu aktivnosti stanovništva prikazanu Grafikonom 11 smatramo izrazito negativnom jer je u svim prostornim cjelinama broj ekonomski neaktivnog stanovništva veći od broja zaposlenih. U kategoriji zaposlenih izrazito je visok postotak (23,40%) aktivnog stanovništva koje je u dobi od 55 – 64 godine, odnosno pred mirovinu. Najviša je zaposlenost u Rijeci (48%), a najniža u Gorskom kotaru (42%). Najniža je nezaposlenost u 2011. godini zabilježena na otocima (6%), dok je u Rijeci i Gorskom kotaru nezaposlenost bila 8%.

Grafikon 11: Aktivnost stanovništva u PGŽ, 2011. godina

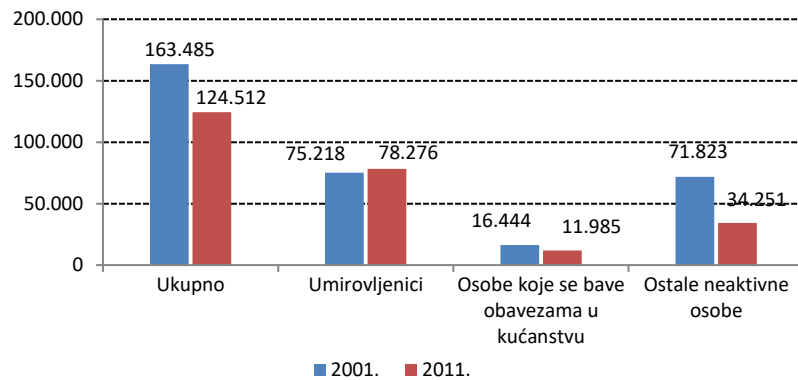


Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011. godine

Ukupan broj neaktivnog stanovništva smanjen je u periodu od 2001. – 2011. za 23,84%. Struktura ekonomski neaktivnog stanovništva je sljedeća: umirovljenici su najbrojnija kategorija i čine 63%. Drugu skupinu čine djeca, studenti, nesposobni za rad i ostali (27,5%). Najmanji postotak (10%) otpada na osobe koje se bave obvezama u kućanstvu. Od 2001. do 2011. godine raste udio umirovljenika (za 4%), dok se udio onih koji se bave obvezama u kući smanjuje za 27%, a ostali - studenti, učenici,... značajno padaju za više od 52%. Kategorije ekonomski neaktivnog stanovništva zabilježene popisima 2001. i 2011. godine prikazane su Grafikonom 12.

Grafikon 12: Ekonomski neaktivno stanovništvo u PGŽ, 2001. i 2011. godina

⁹ https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/07-01-03_01_2019.htm



Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2001. i 2011. godine

Administrativni broj nezaposlenih u 2019. godini bio je 6.704 ili 5,21% ukupnog broja nezaposlenih u RH i u odnosu na prethodnu godinu smanjen je za 15,63%. Stopa nezaposlenosti¹⁰ iznosila je 6,7%.

Od ukupno zaposlenih u pravnim je osobama bilo zaposleno 84,81%, kod obrtnika i u slobodnim zanimanjima 14,95%, a u poljoprivredi 0,20% (nakon grada Zagreba najniža stopa u RH).

3.4. Kompetencije, vještine i znanje stanovništva

Kompetencije se mogu definirati kao kombinacija znanja, vještina i stavova¹¹, pri čemu se:

- a) znanje sastoji od već postojećih činjenica i podataka, koncepata, ideja i teorija kojima se podupire razumijevanje određenog područja ili teme;
- b) vještine definiraju kao sposobnost i mogućnost provođenja procesa i korištenja postojećim znanjem za postizanje rezultata;
- c) stavovima opisuju spremnost na djelovanje ili reagiranje na ideje, osobe ili situacije, te povezani način razmišljanja.

Ključne kompetencije su one koje svi pojedinci trebaju za osobno ispunjenje i razvoj, zapošljivost, socijalnu uključenost, održiv način života, uspješan život u miroljubivim društvima, zdrav način života i aktivno građanstvo. Razvijaju se u perspektivi cjeloživotnog učenja, od ranog djetinjstva do odrasle dobi, te kroz formalno, neformalno i informalno učenje u svim kontekstima, uključujući obitelj, školu, radno mjesto, susjedstvo i druge zajednice.

Osam je ključnih kompetencija. Za neke od njih postoje pokazatelji uspješnosti na nivou Primorsko-goranske županije, dok se ostale ne prati sustavno, te je

¹⁰ Na dan 31.03.2019., prema podacima DZS

¹¹ Preporuka vijeća EU od 22. svibnja 2018. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje

informacija o stupnju njihove razvijenosti na području Županije procjena temeljena na analizi okruženja.

1.kompetencija pismenosti - Prema podacima DZS iz popisa stanovništva provedenog 2011. godine u Hrvatskoj je zabilježeno samo 0.8 posto nepismenih. Primorsko-goranska županija bilježi najnižu stopu nepismenosti u Hrvatskoj i ona iznosi 0,3%.

2.kompetencija višejezičnosti – geografski položaj i multietničnost, kao i dugogodišnja gospodarska orijentacija na poslovanje s inozemstvom u sekundarnom i tercijarnom sektoru, pretpostavlja permanentno usavršavanje jezičnih vještina. One se stječu u redovnom obrazovanju, kroz adekvatne tečajeve ili usavršavaju u praksi. Status talijanske manjine kojim je istoj osigurano obrazovanje na talijanskom jeziku u više vrtića i osnovnih škola, te jednoj srednjoj školi, čini bazu stanovnika s kvalitetnim znanjem tog jezika. Gospodarske grane koje zahtijevaju višejezičnost (turizam i ugostiteljstvo, pomorstvo i prijevoznike usluge,...), kao i rad u inozemstvu, snažno su zastupljene u županijskom gospodarstvu.

3.matematička kompetencija te kompetencija u prirodoslovlju, tehnologiji i inženjerstvu – osim sveučilišnih programa i, u poglavlju o obrazovnoj strukturi i odgoju i obrazovanju prikazanih statističkih pokazatelja koji uvelike premašuju hrvatski prosjek, Primorsko-goranska županija prepoznata je i kao hrvatski centar pružanja poduzetničkih tehničkih usluga na svjetskom tržištu izrade i razrade tehničkih projekata. Također, prema podacima Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo u razdoblju 1995.-2018. PGŽ je u pravilu na drugom mjestu po broju podnesenih inovatorskih prijava, s prosječno 40-ak godišnje, nakon Zagrebačke županije i Grada Zagreba zbirno.

4. digitalna kompetencija –Podaci HAKOM-a o broju i gustoći širokopojsnih priključaka za 2018. godinu navode da su tada u Županiji korištena 95.354 priključka što daje gustoću od 32,2% (veća je samo u Gradu Zagrebu, 36,9% , a neznatno viša u Istarskoj županiji, 32,5%), dok je hrvatski prosjek 26,3%. Korištenjem EU fondova jedinice lokalne samouprave poboljšavaju dostupnost WIFI mreže za lokalno stanovništvo (8 projekata u 2019. godini), a u tijeku je realizacija projekta Rural Network Project (RUNE), za izgradnju telekomunikacijske infrastrukture koji će pomoći jedinicama lokalne samouprave u dostizanju ciljeva Digitalne agende za Europu 2020, kroz osiguravanje povezivanja na novu svjetlovodnu pristupnu mrežu brzina većih od 1 Gbps. Prema Indeksu digitalnog gospodarstva i društva za 2018. (Digital Economy and Society Index -DESI) koji se koristi za praćenje napretka u području digitalizacije Hrvatska se nalazi tek na 22. mjestu od 28 zemalja članica EU-a. Istraživanje Digitalna transformacija u Hrvatskoj 2019. - Hrvatski digitalni indeks kojeg je na 300 hrvatskih tvrtki provela Nacionalna koalicija za digitalne vještine i radna mjesta osnovana 2017. godine ukazuje da je jaz između Hrvatske i svjetskih lidera u ovom području velik, a brzina

tehnološkog koraka otežava dostizanje. Stanje u IMD – Svjetskoj ljestvici digitalne konkurentnosti 2019. Potvrđuje rezultate istraživanja. Hrvatska je u ovom izvješću zauzela 51. mjesto od ukupno 63. vodeće svjetske ekonomije što je pogoršanje pozicije za 7 mjesta u odnosu na prethodnu godinu.

5. osobna i socijalna kompetencija te kompetencija učenja kako učiti – potpore koje institucije u Županiji pružaju u segmentu odgoja i obrazovanja, uključenost u projekte „prijatelj djece“ na razinama od bolničkog sustava, kroz inicijative gradova i općina, te Županijske projekte, suradnja s institucijama u zemlji i inozemstvu pri kreiranju istih i osiguravanju sredstava za rad, involviranost civilnog društva kroz rad Udruga i volontera, doprinose kreiranju baze za razvoj socijalnih kompetencija od najranije dobi.

6. kompetencija građanstva – Grad Rijeka od školske godine 2016./2017., prvi u Hrvatskoj, učenicima viših razreda osnovne škole omogućava pohađanje predmeta Građanski odgoj i obrazovanje. Za navedeni program Grad Rijeka je izradio i priručnike za učenike, te ga ponudio na korištenje ostalim zainteresiranim gradovima i županijama. Priručnici su prevedeni i na talijanski jezik. Za sve zainteresirane učitelje-provoditelje prethodno organizira edukacija kojom im se omogućava uspješno obrazovanje učenika. Edukacija obuhvaća teme važne za društvenu i političku participaciju, ljudska prava, međuljudske odnose, održivi razvoj i zaštitu potrošača. Projekt Građanski odgoj i obrazovanje nagrađen je u ožujku 2017.g. priznanjem Udruge gradova za inovacije i najbolju praksu u lokalnoj samoupravi INpuls.

7. poduzetnička kompetencija – nagli razvoj poduzetništva od ranih 90-tih godina prošlog stoljeća uzrokovan dobrim dijelom nizom društvenih promjena rezultirao je današnjim poslovanjem više od 10.000 trgovačkih društava i više od 6.000 obrta na području Primorsko-goranske županije. Osnivači ovih subjekata mahom pokreću poslove temeljem svojih stručnih kompetencija, dok poduzetničke vještine usvajaju "uz rad,,". Kako bi poduzetnicima pomogli u snalaženju u različitim situacijama i prilikama za pretvaranje ideja u djelo u okviru osobnih, društvenih i profesionalnih aktivnosti i razumijevanje toga kako one nastaju, te planiranju i projektnom vođenju, osnovano je više poduzetničkih potpornih institucija. Osim Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske obrtničke komore, djeluju i Hrvatska udruga poslodavaca, više poduzetničkih inkubatora, Poduzetnička razvojna agencija PORIN, Znanstveno tehnološki park STEP RI, te tvrtke koje se bave obrazovanjem i usavršavanjem u poduzetništvu.

8. kompetencija kulturne svijesti i izražavanja – izravnim poticajima za rad ustanova u kulturi i udruga koje djeluju na polju kulture i kulturnog izražavanja, tijela lokalne i regionalne uprave, kao i nadležno Ministarstvo kulture, omogućavaju kulturnim djelatnicima, stvaraocima, pojedincima ili skupinama, različite načine djelovanja. Potiču se očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine, nacionalne i međunarodne suradnje, a u 2020. godini vrhunac realizacije trebao bi

biti projekt Rijeka 2020 europska prijestolnica kulture koji se ne ograničava na sami grad, već uključuje projekte kulturne razmjene svih gradova i općina s partnerima iz 27 članica EU kroz program 27 susjedstava.

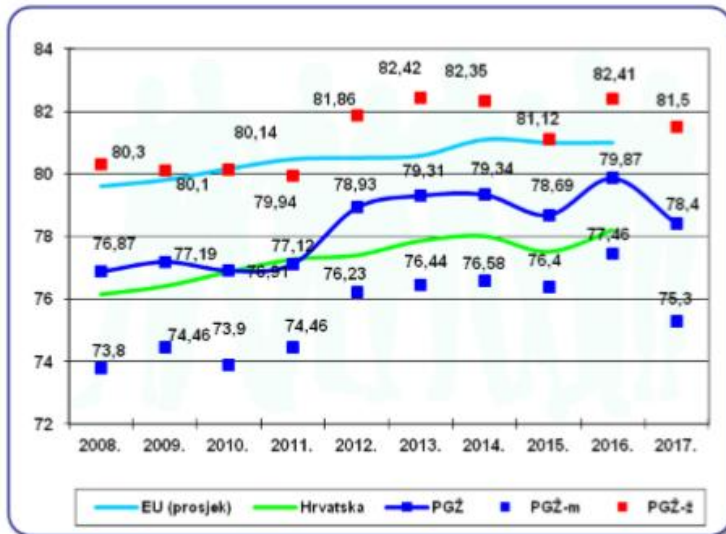
Na razini Županije nisu dostupni kvantitativni pokazatelji kompetencija, vještina i znanja. Predlaže se opsežno prikupljanje podataka korištenjem neke od svjetski priznatih metoda sveobuhvatne usporedbe konkurentnosti koje između ostalog sadrže i gore navedene kategorije. Global Competitiveness Indeks npr. metodologija temelji se na analizi 12 stupova konkurentnosti: institucije, infrastruktura, primjena ICT-a, makroekonomska stabilnost, zdravlje, obrazovanje i vještine, tržište proizvoda, tržište rada, financijski sustav, veličina tržišta, poslovna dinamika i kapacitet za inovacije. Stupovi konkurentnosti grupirani su u četiri skupine: poslovno okruženje, ljudski kapital, tržišta i inovacijski ekosistem. U 2018. godini Hrvatska je zauzela 68. mjesto od 140 zemalja. Na ljestvici globalne konkurentnosti najlošije smo rangirani u stupu makroekonomske stabilnosti (106.), tržišta rada (96.), veličine tržišta (78.) te institucija (76.). Kada gledamo koliko smo udaljeni od idealnog stanja najlošiji smo po kapacitetu inovacija (38 od 100), poslovnoj dinamici (56 od 100) te veličini tržišta (50 od 100). Hrvatska je najbolje pozicionirana po infrastrukturi (36.), zdravlju (51.) te kapacitetu inovacija (63.). Kada gledamo udaljenost o idealnog stanja najbolji smo u području zdravstva (86 od 100), infrastrukturi (77. od 100) i makroekonomskoj stabilnosti (69. od 100.).

3.5. Zdravstveno stanje

Očekivano trajanje života na dan rođenja najprikladniji je pokazatelj razine smrtnosti u svrhu komparativne analize. Ovo je agregatni i vrlo kompleksan pokazatelj koji proizlazi iz sveukupnih karakteristika stopa mortaliteta po dobi određenog stanovništva. Očekivano trajanje života iskazuje se odvojeno po spolu. U normalnim društveno-ekonomskim i drugim životnim uvjetima očekuje se dulji životni vijek žena nego li muškaraca.

Prema podacima DZS očekivano trajanje života na dan rođenja u Primorsko-goranskoj županiji u 2018. godini iznosilo je 81,5 godinu za žene i 75,3 godina za muškarce, odnosno za oba spola 78,4 godine, što je nešto dulje od onog u Hrvatskoj. Naime, u Hrvatskoj je u 2018. godini očekivano trajanje života pri rođenju za oba spola iznosilo 78,2 godina, za žene 81,4 godinu, a za muškarce 74,9 godina. Usporedni je prikaz na Slici 1.

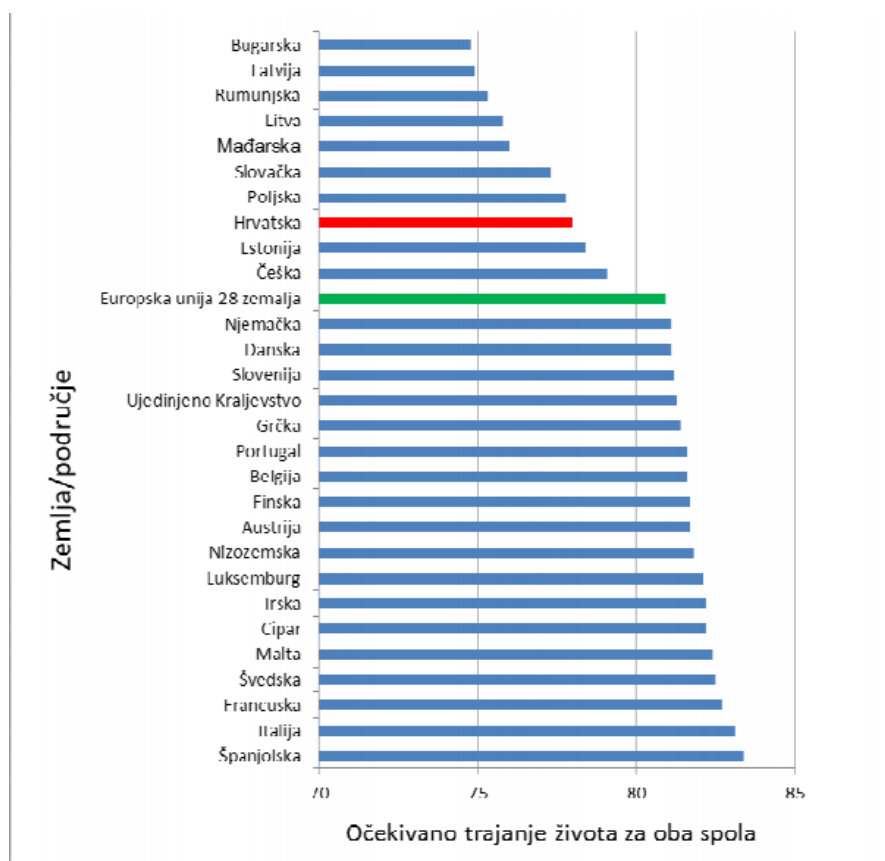
Slika 1: Očekivano trajanje života u PGŽ, Hrvatskoj i EU



Izvor: Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ, Zdravstveno-statistički ljetopis PGŽ za 2018.

Prema Eurostat-u, prosječno očekivano trajanje života pri rođenju za EU-28 u 2017. godini iznosi 80,9 godina za oba spola, odnosno 78,3 godine za muškarce i 83,5 godina za žene. Grafički prikaz za zemlje EU za 2017. godinu dat je Slikom 2:

Slika 2: Očekivano trajanje života pri rođenju, za oba spola zajedno, u EU 2017. godine



Izvor: HZJZ, Prirodno kretanje u Hrvatskoj u 2018. godini

U Županiji je 2018. godine umrlo 3.308 stanovnika starijih od 65 godina što je 83,73% od svih umrlih. Stopa smrtnosti iznosi 59,07 na 1.000 stanovnika te dobi. Prosječna dob umrlih u Županiji je 77,36 godina (muškarci 75,04; žene 79,76 godina). U Republici Hrvatskoj u 2016. godini je umrlo 42.425 osoba starijih od 65 godina te čine 82,31% svih umrlih, a stopa smrtnosti za dob iznad 65 godina je 52,40 /1 000 osoba te dobi. U Županiji iste godine stopa iznosi 51,73 a udio starijih od 65 godina u ukupnom broju umrlih je 88,99%.

Vodeći uzrok pobola u 2018. godini su bile bolesti dišnog sustava (17,20%), no budući da je veliki dio njih sezonskog karaktera, veći problem su često kronične bolesti cirkulacijskog sustava koje su na drugom mjestu (11,30%).

Županija bilježi zabrinjavajući rast pobola od novotvorina; u 2018. godini on je iznosio 3,31%, što je blagi pad u odnosu na 2015. kada je iznosio 3,33, no gledano u dužem vremenskom slijedu izrazit rast obzirom da su pokazatelji za 2012. godinu 3,11%, za 2010. 2,68%, za 2005. 1,71% a 2002. godine novotvorine su uzrokovale 1,63% pobola.

Statistički pokazatelji uzroka pobola stanovništva Županije prikazani su u Tabeli 8:

Tabela 8: Deset vodećih uzroka pobola u Primorsko-goranskoj županiji u 2018. godini i usporedba s 2015., 2012. i 2005. i 2002. godinom (strukturni indeks)

BOLEST/SKUPINA BOLESTI	2018. (%)	2015. (%)	2012. (%)	2005. (%)	2002. (%)
Bolesti dišnog sustava	18,99	20,64	17,27	28,72	29,55
Bolesti cirkulacijskog sustava	11,30	11,27	12,31	10,01	9,75
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	10,88	10,38	11,01	9,47	9,21
Simptomi, znakovi i abnormalni nalazi	8,36	7,94	6,44	4,48	4,43
Bolesti genitourinarnog sustava	5,48	5,56	6,33	5,92	5,91
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	4,80	5,19	5,83	3,76	3,34
Bolesti kože i potkožja	6,29	5,60	5,67	5,47	5,45
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	3,48	3,99	5,39	4,28	3,94
Bolesti oka i očnih adneksa	5,59	5,22	5,33	5,33	5,27
Bolesti probavnog sustava	4,27	4,32	5,04	4,50	4,68

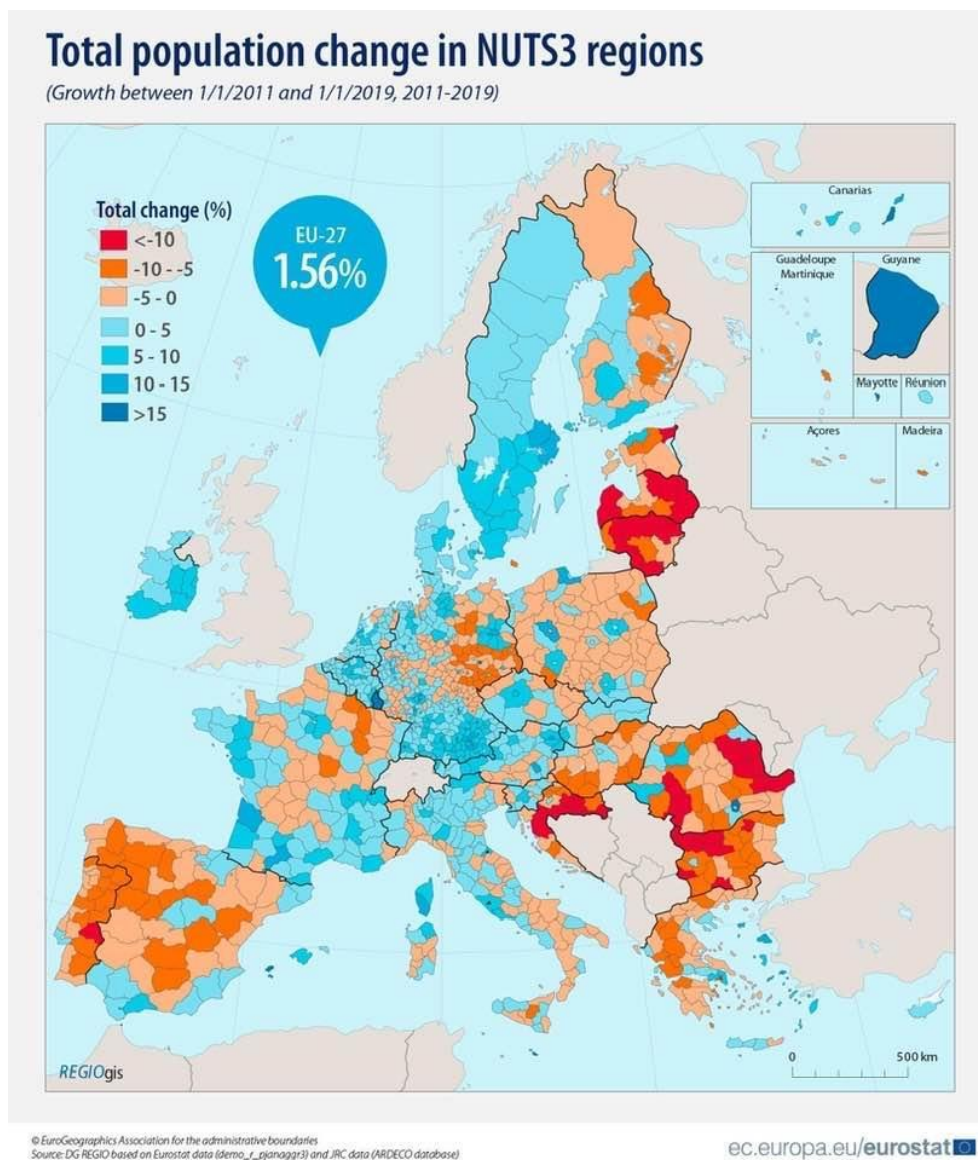
Izvor: NZJZ Rijeka, Zdravstveno-statistički ljetopisi 2002., 2005., 2012., 2015. i 2018., obrada RRA PGŽ

3.6. Predviđanja demografskih kretanja

Problematika lokalno zabilježenih negativnih demografskih trendova može se postaviti u kontekst šire analize depopulacije na razini Europske Unije, odnosno NUTS 3 regija. Analiza pokazatelja promjene broja stanovnika provedena na čitavom teritoriju Europske Unije za razdoblje od 2011. do 2019. godine ukazuje na sljedeće:

- Prosječna stopa rasta stanovništva na razini EU27 za promatrani period iznosi 1,56%
- Pozitivne stope promjene mogu se povezati sa stupnjem razvijenosti
- Stope rasta za Republiku Hrvatsku su, uz iznimku Grada Zagreba i Istarske županije koji su u području rasta od 0 do 5%, negativne
- Primorsko-goranska županija je, uz Zagrebačku, Zadarsku, Splitsko-dalmatinsku i Dubrovačko-neretvansku županiju, u prvom negativnim razredu u kojem je stopa 0 do -5%

Slika 3: Ukupna promjena broja stanovnika u NUTS 3 regijama u periodu od 2011. – do 2019. godine



Za područje Primorsko-goranske županije, a temeljeno na popisu iz 2011. godine, već je 2012. godine predstavljena projekcija demografskih kretanja u Primorsko-goranskoj županiji⁴². Projekcije su predstavljene u Tabeli 9 i na Slici 4.

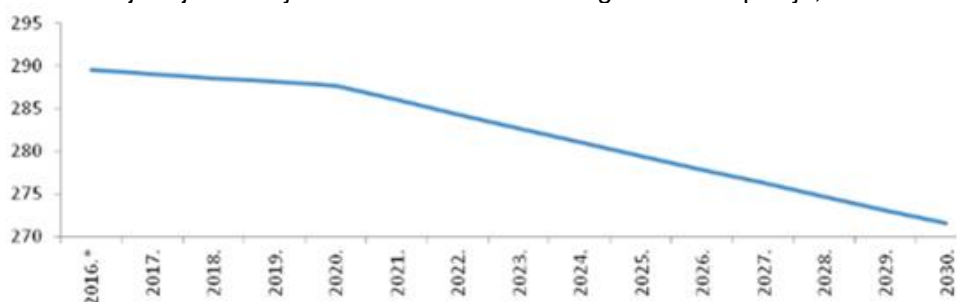
⁴² Suvremeni demografski procesi u Primorsko-goranskoj županiji, dr. sc. Ivana Lajića, 2012.

Tabela 9: Projekcija kretanja broja stanovnika županijskih prostornih cjelina do 2031. godine (temeljena na hipotezama o prirodnom kretanju i migracijama)

Prostorna cjelina	2011.	2021.	2031.
Grad Rijeka	128.785	116.634	107.537
Gorski kotar	22.959	20.020	17.438
Priobalje (bez Rijeke)	104.978	113.376	122.768
Kvarnerski otoci	39.450	39.450	41.146
Županija	296.122	289.430	288.908

Izvor: dr.sc Lajić, *Suvremeni demografski procesi u Primorsko-goranskoj županiji*, 2012.

Slika 4: Projekcija kretanja stanovništva Primorsko-goranske županije, 2016-2030



Napomena: Podatak za 2016. godinu predstavlja procjenu broja stanovnika sredinom godine; Državni zavod za statistiku

Izvor: Obrada autora prema podacima Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, 2014.

Temeljem navedene projekcije napravljene su i vezane projekcije kretanja radnog kontingenta. Iako i ova i na nju nastavne projekcije predviđaju negativne demografske trendove, već je sada razvidno da su stvarni pokazatelji negativniji od tadašnjih pretpostavki. Realni pad ukupnog broja stanovnika već je u 2015. godini prestigao pesimistička predviđanja za 2031. Ovakvo stanje ne odražava isključivo trendove vezane uz prirodni prirast, već je dobrim dijelom rezultat negativnih migracijskih trendova prema kojim je iz Županije u periodu 2014. – 2019. odselilo 5.270 stanovnika. Trend iseljavanja iz Županije u jednoj je mjeri ublažen je ublažen pozitivnim međužupanijskim migracijama, a u 2019. godini negativan trend je zaustavljen.

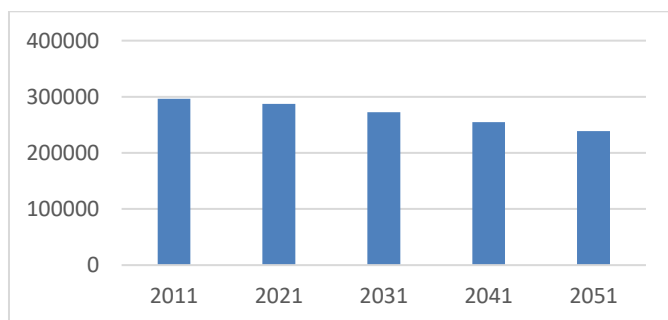
Ova kretanja u skladu su s trendovima u Republici Hrvatskoj, a period intenziviranja migracijskog odljeva koincidira s pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji, tj. otvaranja mogućnosti slobodnog kretanja radne snage.

Sličnu projekciju, prikazanu Grafikonom 13, izradila je i Hrvatska gospodarska komora¹³, no ista se odnosi na period do 2051. godine. Projekcija predviđa pad broja stanovnika Primorsko-goranske županije do 2051. godine za 19,4% odnosno na broj od 238.860. U usporedbi s predviđanjima za ostatak Hrvatske, Županija je svrstana u drugu grupu. Prvu čine Grad Zagreb i Zadarska županija s predviđenim blagim pozitivnim rastom (dobrim dijelom stanovništva starijeg od 65 godina), a drugu 8 županija s manje od 20% smanjenja stanovnika, dok su ostale županije u još

¹³ Županije – razvojna raznolikost i gospodarski potencijal, 2019/2020,

nepovoljnijem demografskom položaju). Na žalost, i već su u 2018. godini dosegnuta negativna predviđanja pada broja stanovnika za 2021. godinu.¹⁴

Grafikon 13: Projekcije kretanja stanovništva do 2011. – 2051. godine



Izvor: HGK: *Županije – razvojna raznolikost i gospodarski potencijal, 2019/2020.*

Demografske slika Županije i šire regije odražava reakciju stanovništva kako na ekonomske uvjete okruženja tako i na korištenje mogućnosti povećane mobilnosti do koje je došlo nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku Uniju. Otvaranje tržišta rada, ali i poticanje na mobilnost od strane akademske zajednice dovodi do tendencije kretanja stanovništva prema razvijenijim EU regijama. Nakon nekoliko godina pojačanog iseljavanja migracijski je trend izbalansiran i ne predstavlja značajan utjecaj na depopulaciju.

Zabrinjavajuće projekcije i nastavak trenda naglog opadanja broj stanovnika zaslužuju značajan društveni fokus i izradu ciljenih javnih politika zadržavanja i privlačenja stanovnika na područje PGŽ i njezinih jedinica lokalne samouprave. Trendovi negativnog prirodnog prirasta i starenja stanovništva, te depopulacije ruralnih goranskih krajeva izrazito su zabrinjavajući i traže hitne mjere. Analizom NUTS 3 regija diljem EU ne pronalaze se primjeri uspješnih i konkurentnih regija koje karakterizira proces smanjenja broja stanovnika.

¹⁴ Demografski slom Hrvatske: Hrvatska do 2051., A. Akrap, Ekonomski fakultet u Zagrebu, 2011.

Razvojni problemi PGŽ u odnosu na STANOVNIŠTVO

- *Smanjenje broja stanovnika (najviše u Gorskom kotaru i Gradu Rijeci).*
- *Starenje stanovništva te smanjenje broja mladog stanovništva.*
- *Negativni trendovi prirodnog kretanja stanovništva (više umrlih nego rođenih stanovnika).*
- *Smanjenje broja aktivnog stanovništva (u svim prostornim cjelinama je više ekonomski neaktivnog stanovništva nego što je zaposleno).*
- *Negativni migracijski trendovi – smanjenje privlačne snage u međuzupanijskim kretanjima i visok negativni saldo ukupnih migracija za višegodišnje razdoblje*

Razvojne potrebe PGŽ u odnosu na STANOVNIŠTVO

- *Promicati pronatalitetnu politiku te ostale politike i programe za povećanje broja stanovnika i broja djece*
- *Povećati standard obitelji*
- *Unaprijediti skrb i društvene programe za starije osobe, socijalno uključiti starije osobe u društvene aktivnosti lokalnih zajednica*
- *Poticati poduzetništvo radi otvaranja novih radnih mjesta*
- *Poticati poduzetništvo za mlade, žene i osjetljive skupine*
- *Educirati i prevenirati rano otkrivanje bolesti (posebice raka)*
- *Promicati zdrave stilove života*